

P2) ΤΟ ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΕΝΤΟΛΩΝ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΟΣΩΝ "TARGET" ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ "ΕΡΜΗΣ"

Οι βασικές διακρίσεις των συστημάτων διακανονισμού των εντολών πληρωμής είναι οι εξής :

1. συστήματα που λειτουργούν με τον παραδοσιακό τρόπο ανταλλαγής εγγράφων όπως τα σημερινά γραφεία συμψηφισμού της Τράπεζας της Ελλάδος (on paper based clearing houses) και συστήματα ηλεκτρονικού συμψηφισμού (electronic clearing systems).
2. συστήματα διακανονισμού μικρών ποσών (retail transactions clearing systems) που λειτουργούν με ευθύνη των Ενώσεων Τραπεζών, όπως το σύστημα ΔΙΑΣ στην Ελλάδα, και συστήματα διακανονισμού μεγάλων ποσών που λειτουργούν με ευθύνη συνήθως των κεντρικών τραπεζών (gross settlement systems). Κατ' εξαίρεση συστήματα μικρών ποσών διαχειρίζονται η Τράπεζα της Γαλλίας και η Ομοσπονδιακή Τράπεζα της Γερμανίας.
3. συστήματα διακανονισμού σε πραγματικό χρόνο (real-time) όπου ο συμψηφισμός γίνεται την ίδια στιγμή που προωθείται η πράξη και σε ώρα λειτουργίας του συστήματος και συστήματα εκτός χρόνου (off-line) που οι συμψηφισμοί πραγματοποιούνται μετά το πέρας των συναλλαγών.
4. Συστήματα **καθαρού διακανονισμού (net-settlement systems)** όπου οι συμψηφισμοί γίνονται στο τέλος της ημέρας με εκκαθάριση των χρεωστικών και πιστωτικών θέσεων των μελών σαν σύνολο και συστήματα διακανονισμού **σε πραγματικό χρόνο (real-time settlement systems)** που ο διακανονισμός γίνεται για κάθε πράξη (step by step) εφόσον υπάρχουν διαθέσιμα στο λογαριασμό που τηρεί το πιστωτικό ίδρυμα στην κεντρική τράπεζα ή τυχόν χρεωστικό υπόλοιπο καλύπτεται με εγγυήσεις (π.χ. έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου).

Ακολουθεί η παρουσίαση του συστήματος TARGET του ΕΣΚΤ και του διασυνδεδεμένου με αυτό ελληνικού συστήματος ΕΡΜΗΣ. Και τα δύο είναι συστήματα διακανονισμού μεγάλων ποσών σε πραγματικό χρόνο.

P2α) Το σύστημα "TARGET"

Ο μηχανισμός πληρωμών που περιέχει τα εθνικά συστήματα διακανονισμού μεγάλων ποσών σε πραγματικό χρόνο (real-time gross settlement systems) και η διασύνδεσή τους (interlinking system) ονομάστηκε σύστημα TARGET, ένα ακρωνύμιο των αρχικών των λέξεων Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer system (Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο σύστημα Άμεσης Διαβίβασης Ακαθάριστου Διακανονισμού σε Πραγματικό Χρόνο). **Το TARGET προωθεί πράξεις μόνο σε ευρώ.**

Ο κύριος σκοπός του συστήματος είναι να εξυπηρετήσει τις ανάγκες για μια ενιαία νομισματική πολιτική στο τρίτο στάδιο της ONE. Ο άλλος στόχος αφορά την ενίσχυση της σταθερότητας των συστημάτων πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εν τούτοις, σύμφωνα με την αρχή της ελεύθερης αγοράς η χρήση του TARGET δεν είναι υποχρεωτική εκτός από τις πληρωμές που συνδέονται άμεσα με την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής.

Τέλος, το σύστημα βελτιώνει την αποτελεσματικότητα των διασυνοριακών συναλλαγών.

1) Η αρχή της αποκέντρωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 12.1 του Καταστατικού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας **"η ΕΚΤ θα προσφεύγει στις εθνικές κεντρικές τράπεζες για την εκτέλεση πράξεων που αποτελούν μέρος των καθηκόντων του ΕΣΚΤ στο μέτρο που αυτό κρίνεται δυνατό και κατάλληλο"**. Η εφαρμογή της αρχής αυτής επέβαλλε όπως οι κύριοι μηχανισμοί του TARGET εγκατασταθούν στις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Όσες από αυτές, όπως η Τράπεζα της Ελλάδος, δεν είχαν την αναγκαία υποδομή όφειλαν να δημιουργήσουν ένα εθνικό σύστημα διακανονισμού μεγάλων ποσών (national RTGS). Όσες διέθεταν ήδη ένα έπρεπε να το προσαρμόσουν στις αρχές του ENI. Οι λογαριασμοί μέσω των οποίων γίνεται ο συμψηφισμός τηρούνται μόνο στις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Όλα τα εθνικά συστήματα μεγάλων ποσών διασυνδέονται μεταξύ τους με τη μεσολάβηση του **interlinking system**, που είναι ένας μηχανισμός διασύνδεσης μέσω τηλεπικοινωνιακών συστημάτων. Δεν πρόκειται για ένα κεντρικό υπολογιστή αλλά για ένα αυτόματο σύστημα σύνδεσης των κεντρικών τραπεζών.

Μόνο κεντρικές τράπεζες ορίζουν πράκτορες διακανονισμού (settlement agents) και χρησιμοποιούν το σύστημα είτε για ίδιο λογαριασμό είτε για λογαριασμό των τραπεζών-πελατών των.

pinakas

2) Είδος πληρωμών για διακανονισμό

Στην πρώτη φάση το σύστημα διασύνδεσης προωθεί εντολές πιστώσεων. Σε τελικό στάδιο διακανονίζει και εντολές χρεώσεων. Μπορεί να διακανονίζονται πληρωμές οποιουδήποτε ποσού. Επειδή όμως η δομή του κόστους είναι ακατάλληλη για τις μικρές συναλλαγές δεν αναμένεται χρήση του για μικροπληρωμές.

3) Τα πρότυπα εφαρμογής

Η βασική δομή του συστήματος TARGET έλαβε υπόψη τα συστήματα διακανονισμού σε ομοσπονδιακές χώρες : α) το σύστημα FEDWIRE που λειτουργεί στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και β) το σύστημα Eiliger Zahlungsverkehr της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Τράπεζας. Η ελάχιστη εναρμόνιση δεν επιβάλλει στα κράτη να σχεδιάσουν νέα συστήματα αλλά να προσαρμόσουν τα ήδη υπάρχοντα. Με τον τρόπο αυτό περιορίστηκε το κόστος και υπάρχει ευκολία και ευλυγισία στον τρόπο εφαρμογής.

Τέλος, αφήνει περιθώριο για μελλοντικές προσαρμογές που θα λάβουν υπόψη τις νέες τεχνολογίες. Με τον τρόπο αυτό το TARGET επωφελείται των πλεονεκτημάτων των ανωτέρω ομοσπονδιακών συστημάτων πληρωμών αλλά δεν υιοθετεί τους αυστηρούς κανόνες λειτουργίας τους. Αφήνει περιθώριο στα κράτη μέλη θέτοντας απλά κανόνες όχι πλήρους - όπως στις ΗΠΑ και Γερμανία - αλλά ελάχιστης εναρμόνισης.

4) Η ροή πληροφοριών

Η αποστέλλουσα την εντολή εθνική κεντρική τράπεζα είναι υποχρεωμένη να ελέγξει την εγκυρότητα αυτής και την ύπαρξη διαθέσιμων κεφαλαίων στο λογαριασμό της εντολίδας τράπεζας. Εάν δεν υπάρχουν κεφάλαια τότε η εντολή είναι άκυρη και ή τίθεται "σε αναμονή" είτε επιστρέφεται στην τράπεζα. Εάν η εντολή χαρακτηριστεί έγκυρη το ποσό αυτής χρεώνεται αμετάκλητα στο λογαριασμό της αποστέλλουσας τράπεζας.

Η λαμβάνουσα την εντολή εθνική κεντρική τράπεζα ελέγχει μόνο εάν η τράπεζα του δικαιούχου είναι μέλος του εθνικού

RTGS. Στην περίπτωση αυτή πιστώνει το λογαριασμό της. Εάν δεν είναι μέλος τότε είτε προωθεί την εντολή με άλλο τρόπο διακανονισμού είτε απορρίπτει την εντολή και ερωτά την αποστέλλουσα για την πίστωση του λογαριασμού της (ακύρωση εντολής).

5) Η παροχή ρευστότητας

Με το σύστημα TARGET που λειτουργεί σε πραγματικό χρόνο είναι αναγκαία η παροχή ρευστότητας κατά τη διάρκεια της ίδιας ημέρας. Τα πιστωτικά ιδρύματα παρακολουθούν από το μόνιτορ τις διακανονισθείσες ήδη εντολές τους και τις εντολές που βρίσκονται σε αναμονή. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται η τροφοδοσία του λογαριασμού τους στην κεντρική τράπεζα με τα αναγκαία κεφάλαια ώστε να πραγματοποιηθεί η εκτέλεση των εντολών σε αναμονή. Το πιστωτικό ίδρυμα λοιπόν είτε θα δανειστεί στη διατραπεζική αγορά, είτε θα ζητήσει πίστωση από την εθνική κεντρική τράπεζα. Η ΕΚΤ υποχρεώνει τις εθνικές κεντρικές τράπεζες να ζητούν εγγυήσεις από τα πιστωτικά ιδρύματα που κάνουν χρήση του τελευταίου τρόπου. Οι εγγυήσεις μπορεί να συνίστανται είτε στη χρησιμοποίηση μέρους των υποχρεωτικών καταθέσεων είτε στην παροχή ενεχύρου τίτλων όπως για παράδειγμα έντοκα γραμμάτια και ομόλογα του Δημοσίου.

6) Κριτήρια εισόδου σε συστήματα ευρώ RTGS συνδεδεμένα με το σύστημα TARGET.

Μόνο εποπτευόμενα πιστωτικά ιδρύματα του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου μπορούν να γίνουν δεκτά σαν άμεσα συμμετέχοντα σε ένα εθνικό σύστημα διακανονισμού μεγάλων ποσών σε πραγματικό χρόνο (RTGS). Εξαιρετικά, οι παρακάτω ενότητες δύνανται να μετέχουν μόνο μετά από έγκριση της εθνικής κεντρικής τράπεζας.

- διευθύνσεις διαχείρισης διαθεσίμων κεντρικών ή περιφερειακών κυβερνήσεων των κρατών μελών που συμμετέχουν ενεργά στις αγορές χρήματος
- οργανισμοί του δημόσιου τομέα των κρατών μελών εξουσιοδοτημένοι να τηρούν λογαριασμούς πελατών
- επενδυτικές εταιρίες εγκατεστημένες στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο που εποπτεύονται από αναγνωρισμένες αρχές
- οργανισμοί παροχής υπηρεσιών συμψηφισμού ή διακανονισμού υποκείμενοι σε νόμιμη εποπτεία.

Επιπρόσθετα, οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μπορούν να περιλάβουν, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα κριτήρια:

- επαρκής φερεγγυότητα
- ελάχιστος αριθμός συναλλαγών
- πληρωμή τέλους εγγραφής στο σύστημα
- νομική, τεχνική και λειτουργική επάρκεια.

Ένα μέλος σε ένα εθνικό RTGS σύστημα έχει επίσης πρόσβαση στις διασυννοριακές πράξεις του TARGET. Όσον αφορά την εξ αποστάσεως πρόσβαση είναι, όπως ήδη αναφέρθηκε, ελεύθερη, με την προϋπόθεση ότι το πιστωτικό ίδρυμα έχει εφοδιασθεί με ένα κωδικό τραπεζικής αναγνώρισης (BIC). Δεν αναμένεται, όμως, σημαντική χρήση της ανωτέρω τεχνικής διότι οι εξ αποστάσεως συμμετέχοντες δεν έχουν πρόσβαση στην ενδοημερήσια πίστωση ή στην πίστωση μιας ημέρας της εθνικής κεντρικής τράπεζας που χειρίζεται το σύστημα. Μπορεί, μόνο, να επιτυγχάνουν ενδοημερήσια ρευστότητα από την κεντρική τράπεζα της χώρας εγκατάστασης και στη συνέχεια αυτή να μεταφέρεται μέσω του TARGET στο RTGS σύστημα το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα χρησιμοποιεί για πρόσβαση εξ αποστάσεως.

7) Παροχή ενδοημερήσιας πίστωσης και πίστωσης μιας ημέρας

Στις χώρες που αποτελούν μέλη της ζώνης του ευρώ πολλοί που συμμετέχουν στα συστήματα RTGS είναι ήδη αντισυμβαλλόμενοι (counterparties) για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και έχουν απεριόριστη πρόσβαση στην ενδοημερήσια ρευστότητα (intraday liquidity) για τους διακανονισμούς του συστήματος TARGET. Η πίστωση κατά τη διάρκεια της ημέρας χορηγείται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες για να αποτραπούν ακυρώσεις στην εκτέλεση των εντολών πληρωμής. Για να καλυφθεί ο κίνδυνος η ανωτέρω πίστωση προϋποθέτει την παροχή εγγύησης. Είναι σημαντικό όπως η χορήγηση ενδοημερήσιας ρευστότητας στους συμμετέχοντες στο TARGET από τις χώρες που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ να μη μετατραπεί σε πίστωση μιας ημέρας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε όπως οι εθνικές κεντρικές τράπεζες τα κράτη των οποίων δεν μετέχουν στην ONE παρουσιάζουν συνολικά μια πιστωτική θέση έναντι όλων των άλλων εθνικών κεντρικών τραπεζών που μετέχουν ή συνδέονται με το TARGET. Για το λόγο αυτό υποχρεώθηκαν από 1/1/99 όπως πριν από τις 08.00 π.μ. ώρα Κεντρικής Ευρώπης, κάθε ημέρα, καταθέτουν στην ΕΚΤ ένα ποσό 3 δισ. ευρώ για την Τράπεζα της Αγγλίας και 1

δισ. ευρώ για την Τράπεζα της Ελλάδος, την Εθνική Τράπεζα της Δανίας και τη Βασιλική Τράπεζα της Σουηδίας. Από 1/1/2000 τα ανωτέρω ποσά μειώθηκαν σε 500 εκατ. ευρώ για την Τράπεζα της Ελλάδος και τη Βασιλική Τράπεζα της Σουηδίας και σε 650 εκατ. ευρώ για την Εθνική Τράπεζα της Δανίας. Οι καταθέσεις αυτές απολαύουν του επιτοκίου των καταθέσεων μίας ημέρας του Ευρωσυστήματος. Με την είσοδο της χώρας μας στη ζώνη του ευρώ από 1/1/2001 η Τράπεζα της Ελλάδος απηλλάγη από αυτή την καταθετική εγγύηση. Οι ανωτέρω κεντρικές τράπεζες εκτός ζώνης μπορούν να παρέχουν ενδοημερήσια ρευστότητα με πλήρη εγγύηση τηρώντας επίσης τους ακόλουθους όρους:

α) το ανώτατο ποσό πίστωσης ανά συμμετέχοντα δεν θα υπερβαίνει το 1 δισ. ευρώ,

β) μετά τις 5 μ.μ., ώρα Κεντρικής Ευρώπης, οι συμμετέχοντες δεν θα προωθούν πληρωμές εάν δεν έχουν διαθέσιμα κεφάλαια στο λογαριασμό που τηρούν στην κεντρική τράπεζα. Οι συμμετέχοντες με χρεωστική θέση την ανωτέρω ώρα οφείλουν να την ισοσκελίσουν και να μη τη μετατρέψουν σε χρεωστική θέση μιας ημέρας (overnight overdraft),

γ) εάν ένας συμμετέχων δεν μπορεί να ισοσκελίσει τη θέση του υπόκειται σε κυρώσεις. Την πρώτη φορά της παραβίασης σε μια περίοδο 12 μηνών επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με επιτόκιο 5% πάνω από το επιτόκιο οριακής αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος. Το επιτόκιο ποινής θα αυξάνεται κατά 2,5% για κάθε επιπλέον παράβαση εντός του δωδεκαμήνου. Εάν ένας συμμετέχων μετατρέψει την ενδοημερήσια ρευστότητα σε πίστωση μιας ημέρας τέσσερις φορές το δωδεκάμηνο τότε θα αναστέλλεται για μια εβδομάδα η πρόσβασή του στην ευχέρεια χορήγησης ενδοημερήσιας ρευστότητας. Εάν συνεχίσει τις παραβάσεις μπορεί να αποκλεισθεί οριστικά από την ενδοημερήσια πίστωση ή και από το εθνικό σύστημα RTGS που συνδέεται με το TARGET,

δ) το επιτόκιο το οποίο εφαρμόζουν οι ανωτέρω κεντρικές τράπεζες στις καταθέσεις των συμμετεχόντων είναι το επιτόκιο καταθέσεων μιας ημέρας του Ευρωσυστήματος,

ε) τα στοιχεία ενεργητικού που χρησιμοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα εκτός ζώνης ευρώ σαν εγγύηση στην παροχή ενδοημερήσιας ρευστότητας οφείλουν να πληρούν τα ίδια ποιοτικά πρότυπα και να υπόκεινται στην ίδια αξιολόγηση και στους ίδιους κανόνες ελέγχου του κινδύνου που ισχύουν στο Ευρωσύστημα.

Οι αντισυμβαλλόμενοι έχουν τη δυνατότητα μέχρι τις 6 μ.μ., ώρα Κεντρικής Ευρώπης, να ζητούν από την εθνική κεντρική τράπεζα της ζώνης του ευρώ πίστωση μιας ημέρας (overnight credit). Εάν ο αντισυμβαλλόμενος δεν είναι σε θέση να παράσχει εγγύηση μέχρι τις 6 μ.μ. CET τότε πρέπει να έχει φροντίσει να την παραδώσει προκαταβολικά. Όπως τονίσθηκε, δεν επιτρέπεται η παροχή πίστωσης μιας ημέρας από κεντρικές τράπεζες εκτός της ζώνης του ευρώ.

P2β) Το σύστημα "Ερμής"

Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν διέθετε εθνικό σύστημα διακανονισμού εντολών πληρωμής σε πραγματικό χρόνο. Η Διεύθυνση Πληροφορικής και Οργάνωσης της ΤΕ σχεδίασε το σύστημα που έλαβε το όνομα ΕΡΜΗΣ, ένα ακρωνύμιο αγγλικής ορολογίας (HERMES=Hellenic Real-time Money-transfer Express System).

Η Τράπεζα της Ελλάδος εξέδωσε στις 22/12/98 δύο Κανονισμούς λειτουργίας του συστήματος διακανονισμού εντολών πληρωμής σε συνεχή χρόνο : α) ο ένας αναφέρεται στο σύστημα ΕΥΡΩ-ΕΡΜΗΣ που διακανόνιζε πράξεις σε ευρώ και β) ο άλλος αφορά το σύστημα ΕΡΜΗΣ που διακανόνιζε κατά τη μεταβατική περίοδο, κύρια, εγχώριες διατραπεζικές εντολές πληρωμής σε δραχμές.

P2β1) Το σύστημα "Ευρώ-Ερμής"

Το σύστημα Ευρώ-Ερμής αποτελούσε υποσύστημα του συστήματος Ερμής και διακανονίζε διασυνοριακές και εγχώριες εντολές σε ευρώ. Είναι συνδεδεμένο με το TARGET και αποτελεί το σύνδεσμο των πιστωτικών ιδρυμάτων της Ελλάδος για διακανονισμό σε συνεχή χρόνο σε ευρώ προς και από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το υποσύστημα λειτουργεί και μετά την ένταξη της χώρας στη ζώνη του ευρώ οπότε και απορρόφησε το σύστημα Ερμής-δραχμή. Ειδικότερα, για το υποσύστημα αυτό ισχύουν τα εξής:

1. Διακανονίζει όλες τις **πληρωμές σε ευρώ** καθώς και τις υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων-μελών του συστήματος συμψηφισμού EBA (Euro Banking Association).

2. Μέλη του συστήματος Ευρώ-Ερμής μπορούν να γίνουν μετά από απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος **α)** τα λειτουργούντα στην Ελλάδα πιστωτικά ιδρύματα (ΠΙ) **β)** τα υποκαταστήματα ξένων ΠΙ που είναι εγκατεστημένα στη χώρα μας και **γ)** ΠΙ που εδρεύουν ή είναι εγκατεστημένα στον Οικονομικό Ευρωπαϊκό Χώρο (European Economic Area, EEA). Εξαιρετικά και μετά από ειδική άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος μπορούν να μετέχουν : **α)** Υπηρεσιακές μονάδες της Κεντρικής Διοίκησης που δραστηριοποιούνται στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, **β)** Οργανισμοί του Δημόσιου Τομέα που δέχονται καταθέσεις πελατών ή δραστηριοποιούνται στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου, **γ)** Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΕΠΕΥ), **δ)** Εποπτευόμενοι υπό αρμόδιες αρχές οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες συμψηφισμού και διακανονισμού.

Η Τράπεζα της Ελλάδος για να δεχθεί τη συμμετοχή υποψηφίου μέλους στο σύστημα απαιτεί, μεταξύ άλλων, να τηρεί λογαριασμό διακανονισμού σε αυτήν, να διαθέτει οικονομική ευρωστία και την απαραίτητη τεχνική υποδομή και να υπόκειται σε εποπτεία από αρμόδια αρχή.

3. Ενδοημερήσια πίστωση επιτρέπεται εφόσον έχουν κατατεθεί υπέρ της ΤΕ οι σχετικές ασφάλειες μέχρις ενός ορίου κατά πιστωτικό ίδρυμα και συνολικά για όλα τα ΠΙ μέχρις ενός δισ. ευρώ.

Χρησιμοποιείται για την εκτέλεση πληρωμών μέχρι τις 18.00 ώρα Ελλάδος. Μετά το χρονικό αυτό όριο εντολές εκτελούνται μόνο εφόσον υπάρχει επαρκές πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό διακανονισμού. Οποιαδήποτε χρεωστική θέση στις 18.00 ώρα Ελλάδος πρέπει απαραίτητα να τακτοποιείται μέχρι τις 19.00 ώρα Ελλάδος.

4. Η αξία (valeur) είναι της ίδιας ή μεταγενέστερης ημέρας. Εντολές πληρωμής με αξία μεταγενέστερη μέχρι και δύο εργάσιμες ημέρες τηρούνται στο σύστημα για να διακανονισθούν στην ημερομηνία που ορίζεται.

5. Ο λογαριασμός διακανονισμού χρεώνεται μόνο αν τα διαθέσιμα κεφάλαια ή η ενδοημερήσια χρηματοδότηση καλύπτουν την αξία της εντολής. Ο λογαριασμός διακανονισμού του λαμβάνοντος ΠΙ πιστώνεται αμέσως μετά τη χρέωση του λογαριασμού του αποστέλλοντος. Τμηματικός διακανονισμός της εντολής δεν επιτρέπεται. Εντολές πληρωμής που δεν διακανονίζονται λόγω έλλειψης επαρκούς υπολοίπου ή ενδοημερήσιας πίστωσης τίθενται σε σειρά αναμονής μέχρι τακτοποίησης της ρευστότητας. Δεν εμποδίζεται, όμως, ο διακανονισμός μεταγενέστερης εντολής με μικρότερο ποσό εάν τα διαθέσιμα κεφάλαια επαρκούν. Εντολές που παραμένουν σε σειρά αναμονής κατά το οριστικό κλείσιμο του συστήματος παύουν να ισχύουν. Εντολή πληρωμής μπορεί να ανακληθεί από το ΠΙ μόνο όταν δεν έχει χρεωθεί ο λογαριασμός του.

6. Στις 18.00 ώρα Ελλάδος το σύστημα παύει να δέχεται εγχώριες και διασυνοριακές εντολές πληρωμής πελατείας. Από τις 18.00 έως τις 19.00 το σύστημα δέχεται μόνο διατραπεζικές εντολές. Κατά το οριστικό κλείσιμο του συστήματος διαβιβάζονται στα μέλη πλήρης αναλυτική κατάσταση της κίνησης του λογαριασμού διακανονισμού και κατάσταση εντολών με αξία χρέωσης την επόμενη και μεθεπόμενη ημέρα και όσων παρέμειναν ανεκτέλεστες και ακυρώθηκαν.

7. Η Τράπεζα της Ελλάδος ως διαχειριστής του συστήματος δικαιούται να επιβάλει κυρώσεις στα μέλη που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις του Κανονισμού. Στην αρχή απευθύνεται Σύσταση. Εάν οι παραβιάσεις έχουν συστηματικό χαρακτήρα μπορεί να ανασταλεί προσωρινά η χρήση του λογαριασμού διακανονισμού του μέλους. Σαν αυστηρότερη ποινή προβλέπεται η αποβολή από το σύστημα ιδιαίτερα όταν συντρέχει περίπτωση καθ' υποτροπήν παραβάσεων του Κανονισμού και των όρων παροχής ενδοημερήσιας πίστωσης. Πέραν των ανωτέρω, η ΤΕ καταγγέλει τη σύμβαση συμμετοχής του μέλους όταν αυτό κηρυχθεί σε πτώχευση, ανακληθεί η άδεια λειτουργίας του ή (όταν πρόκειται για μέλος που έχει την έδρα του εκτός Ελλάδος) αποβληθεί από το σύστημα πληρωμών της χώρας καταγωγής ή εγκατάστασης.

P2β2) Το σύστημα "Ερμής-Δραχμή"

Το σύστημα εξυπηρετούσε τους εγχώριους διακανονισμούς σε δραχμές. Αποτελούσε υποσύστημα του Ερμής και λειτούργησε από 10 Μαρτίου 2000 μέχρι την 31/12/2000 δηλαδή πριν την είσοδο της χώρας μας στην ΟΝΕ. Από 1/1/2001 που η Ελλάδα εισήλθε στη ζώνη του ευρώ απορροφήθηκε από το Ευρώ-Ερμής και έπαυσε να υφίσταται. Ο κανονισμός λειτουργίας του προέβλεπε τα εξής:

- 1. Διακανονίζει υποχρεωτικά** εντολές πληρωμής που αφορούν πράξεις νομισματικής πολιτικής, πράξεις της εγχώριας διατραπεζικής αγοράς χρήματος και συναλλάγματος, τα υπόλοιπα των συστημάτων συμψηφισμού (Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών, ΔΙΑΣ ΑΕ, Σύστημα Παρακολούθησης Συναλλαγών επί τίτλων με Λογιστική Μορφή) και τις εντολές πληρωμές στις οποίες λαμβάνουσα ή αποστέλλουσα τράπεζα είναι η Τράπεζα της Ελλάδος.
- 2.** Μέλη του συστήματος είναι όσα αναφέρθηκαν για το σύστημα Ευρώ-Ερμής.
- 3.** Για το διακανονισμό των εγχώριων εντολών πληρωμής σε δραχμές, κάθε ΠΙ τηρεί ένα μόνο τρεχούμενο λογαριασμό (6100XX) στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ο λογαριασμός αυτός αποτελεί το γενικό λογαριασμό διακανονισμού και διαιρείται σε δύο υπολογαριασμούς. Οι εντολές Ερμής διακανονίζονται στον υπολογαριασμό 6100XX.X.1 και στον υπολογαριασμό 6100XX.X.2 (απλός υπολογαριασμός) οι εντολές που δεν χαρακτηρίζονται Ερμής. Στο τέλος της εργάσιμης ημέρας το υπόλοιπο του γενικού λογαριασμού αποτελείται από το άθροισμα των υπολοίπων των δύο υπολογαριασμών. Τα ΠΙ δύνανται να ανακατανέμουν τα υπόλοιπα μεταξύ των δύο υπολογαριασμών. Στη διάρκεια της ημέρας μεταφορά κεφαλαίων από τον υπολογαριασμό Ερμής στον απλό υπολογαριασμό γίνεται μόνο με εντολή του ΠΙ προς την Τράπεζα της Ελλάδος. Μεταφορά από τον απλό στον υπολογαριασμό Ερμής πραγματοποιείται αυτόματα από το σύστημα όταν το υπόλοιπο δεν επαρκεί για το διακανονισμό εντολής Ερμής.
- 4.** Για τα μέλη του συστήματος και για τους διακανονισμούς ισχύουν όσα αναφέρθηκαν για το υποσύστημα Ευρώ-Ερμής. Η δημιουργία χρεωστικού υπολοίπου κατά τη διάρκεια της ημέρας επιτρέπεται μόνο μετά την ενεχύραση τίτλων υπέρ της Τράπεζας της Ελλάδος που είναι αποδεκτοί για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής (tier one and tier two assets). Δεν επιτρέπεται η αύξηση των ασφαλειών στη διάρκεια της ημέρας ούτε λογίζεται τόκος επί των ασφαλισμένων υπερχρεώσεων. Η αξία των ασφαλειών χρησιμοποιείται ενιαία για το διακανονισμό πληρωμών και στους δύο υπολογαριασμούς.
- 5.** Σε όλες τις εντολές Ερμής η **ημερομηνία αξίας (valeur)** είναι της ίδιας ή μεταγενέστερης ημερομηνίας μέχρι και πέντε εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία εισαγωγής τους στο σύστημα. Οι εντολές πληρωμής διακανονίζονται με βάση το επίπεδο προτεραιότητας. Εντολές με δικαιούχο το Δημόσιο ή την Τράπεζα της Ελλάδος έχουν πάντα προτεραιότητα.
- 6.** Θέσεις ΠΙ που παραμένουν χρεωστικές μετά το οριστικό κλείσιμο του συστήματος, στις 19.00 ώρα Ελλάδος, θεωρούνται αυτομάτως ως αίτημα του ΠΙ για χορήγηση δανείου Lombard. ΠΙ με πιστωτικές θέσεις στις 19.00 δύνανται να κάνουν χρήση της πάγιας διευκόλυνσης για κατάθεση στην ΤΕ μέχρι τις 19.30.
- 7.** Εντολές πληρωμής που δεν χαρακτηρίζονται εντολές **Ερμής (απλές εντολές)** διακανονίζονται εφόσον υπάρχει υπόλοιπο στον υπολογαριασμό 6100XX.X.2 και δεν απολαύουν προτεραιότητας. Διαβιβάζονται στην ΤΕ με μηνύματα SWIFT ή με τηλετύπο ή τηλεφωνικά ή προσκομίζονται στην αρμόδια υπηρεσία της ΤΕ. Εντολές από μη μέλη του συστήματος εκτελούνται σαν απλές εντολές.
- 8.** Το σύστημα μπορεί να εκτελεί διαδικασία **βελτιστοποίησης** οποτεδήποτε στη διάρκεια του ωραρίου συναλλαγών (08.00 έως 19.00), υποχρεωτικά όμως στις 09.00 και 15.00. Με τη βελτιστοποίηση γίνεται πολυμερής συμψηφισμός των εντολών σε σειρά αναμονής και διακανονίζονται εκείνες οι εντολές των οποίων ο συμψηφισμός δημιουργεί χρεωστικά υπόλοιπα που καλύπτονται από το όριο διακανονισμού δηλαδή από το υπόλοιπο του τρεχούμενου λογαριασμού συν τις ασφάλειες. Για τις απλές εντολές δεν προβλέπεται διαδικασία βελτιστοποίησης.
- 9.** Τα υπόλοιπα των συστημάτων ΔΙΑΣ, Άϋλων Τίτλων και Γραφείου Συμψηφισμού Αθηνών διακανονίζονται μέσω του Ερμής κατά απόλυτη προτεραιότητα πριν από την 18.00 ώρα. Εάν δεν υπάρχει επαρκές υπόλοιπο τότε ο συμψηφισμός απορρίπτεται από το σύστημα και επανεισάγεται το πρωί της επόμενης εργάσιμης ημέρας και με αξία της ημέρας αυτής.
- 10.** Σε περίπτωση παράβασης του Κανονισμού επιβάλλονται από την Τράπεζα της Ελλάδος οι ίδιες κυρώσεις που αναφέρθηκαν για το σύστημα Ευρώ-Ερμής.

P2γ) Ενοποίηση των συστημάτων από 1.1.2001

Από 1.1.2001 η Ελλάδα υιοθέτησε το ενιαίο νόμισμα. Σαν συνέπεια του γεγονότος αυτού το σύστημα Ευρώ-Ερμής απορρόφησε το σύστημα Ερμής-Δραχμή. Προβλέπονταν τεχνικές προσαρμογές του ενοποιημένου συστήματος με βάση την κτηθείσα εμπειρία ιδιαίτερα στο πεδίο της διαδικασίας της βελτιστοποίησης. Επίσης παρέχονται πιστώσεις μιας ημέρας (overnight credits) για την κάλυψη των χρεωστικών θέσεων και τη διενέργεια των εκκρεμών διακανονισμών στο τέλος της ημέρας. Το νέο σύστημα χρησιμοποιεί και αυτό το σύστημα SWIFT για τη διαβίβαση των μηνυμάτων. Τα χρησιμοποιούμενα μηνύματα εμφανίζονται στον πίνακα στο τέλος αυτού του κεφαλαίου.

Κατά τα λοιπά ο Κανονισμός Λειτουργίας του ενοποιημένου συστήματος διακανονισμού εντολών πληρωμών σε ευρώ σε συνεχή χρόνο (Σύστημα Ερμής) ακολουθεί κατά βάση τις οδηγίες του Κανονισμού του παλαιού συστήματος «Ευρώ - Ερμής» με ορισμένες αλλαγές:

- Μέλη του συστήματος δύνανται να είναι μετά από απόφαση της ΤΕ όλα τα νομίμως λειτουργούντα στην Ελλάδα ΠΙ είτε εδρεύουν είτε είναι εγκατεστημένα μέσω υποκαταστήματος στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα του ΕΟΧ. Η ΤΕ εξετάζει εάν τα ΠΙ διαθέτουν την απαραίτητη τεχνική και λειτουργική υποδομή και εάν τελούν υπό προληπτική εποπτεία. Ειδικά τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα αλλοδαπών ΠΙ που εδρεύουν σε χώρες εντός ή εκτός του ΕΟΧ ή και τα ΠΙ που επιθυμούν συμμετοχή εξ αποστάσεως πρέπει να υποβάλουν και δύο νομικές γνωμοδοτήσεις που πρέπει να αναφέρονται: α) στην ικανότητα και καταλληλότητα του υποψήφιου μέλους για τη συμμετοχή του στο Σύστημα (capacity opinion) και ιδίως στη νόμιμη λειτουργία του και β) στο ισχύον της χώρας της έδρας του δικαίο και τις εξ αυτού συνέπειες (country opinion). Κατ' εξαίρεση και μετά από ειδική άδεια της ΤΕ στο Σύστημα δύνανται να συμμετέχουν: 1) υπηρεσιακές μονάδες διαχείρισης κεφαλαίων του Υπουργείου Οικονομικών και γενικότερα της κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης των κρατών μελών της ΕΕ 2) οργανισμοί του δημόσιου τομέα που δέχονται καταθέσεις και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο 3) επιχειρήσεις επενδυτικών υπηρεσιών που εποπτεύονται από αναγνωρισμένη αρχή 4) φορείς που παρέχουν υπηρεσίες συμψηφισμού και διακανονισμού εποπτευόμενοι νόμιμα από αρμόδιες αρχές. Όλοι οι κατ' εξαίρεση γενόμενοι αποδεκτοί φορείς πρέπει να διαθέτουν επαρκή οικονομική ευρωστία, την απαραίτητη υποδομή και να έχουν υποβάλει τις δύο ανωτέρω νομικές γνωμοδοτήσεις στην ΤΕ.

- Παροχή ρευστότητας: η ΤΕ καλύπτει τις ενδοημερήσιες ανάγκες σε ρευστότητα (intraday liquidity) των μελών που είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα και συμμετέχουν στις πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος έχοντας πρόσβαση στην πάγια διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης μέσω υπερχρέωσης του λογαριασμού διακανονισμού έναντι κατάθεσης επαρκών ασφαλειών υπέρ αυτής. Αποδεκτές ασφάλειες είναι οι τίτλοι και τα μέσα για τα οποία εφαρμόζεται ο ίδιος τρόπος αποτίμησης και οι ίδιοι κανόνες ελέγχου του κινδύνου με αυτούς για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής. Οι ανάγκες σε ρευστότητα των ΠΙ κατά τη διάρκεια της ημέρας καλύπτονται επίσης με τη χρήση των υπολοίπων των ελάχιστων υποχρεωτικών αποθεματικών καθώς και με συμφωνίες επαναγοράς (repo agreements). Η ΤΕ δύναται να χορηγεί επίσης ρευστότητα κατά τη διάρκεια της ημέρας έναντι τίτλων εκτός της περιοχής ευρώ πέραν αυτών που χρησιμοποιούνται στις πράξεις νομισματικής πολιτικής που περιέχονται στον κατάλογο εγκεκριμένων τίτλων της ΕΚΤ εφόσον ευρίσκονται σε χώρες του ΕΟΧ, οι εκδότες είναι εγκατεστημένοι σε χώρες του ΕΟΧ και οι τίτλοι είναι εκφρασμένοι σε νομίσματα του ΕΟΧ ή άλλα ευρέως εμπορεύσιμα νομίσματα. Σε περίπτωση που η χορηγούμενη ενδοημερήσια πίστωση, έναντι των τίτλων αυτών παρατείνεται μέχρι την επόμενη εργάσιμη ημέρα, τότε οι τίτλοι αυτοί πρέπει να αντικατασταθούν με ασφάλειες αποδεκτές για πράξεις νομισματικής πολιτικής. Με την προϋπόθεση ότι η παρεχόμενη ενδοημερήσια πίστωση δεν μετατρέπεται σε πίστωση μέχρι την επόμενη εργάσιμη ημέρα, η ΤΕ δύναται να χορηγεί ρευστότητα και:

A) 1) στις υπηρεσιακές μονάδες της κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης 2) στους οργανισμούς του δημόσιου τομέα 3) στις επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών με την προϋπόθεση όλοι οι φορείς (1 έως 3) να έχουν συνάψει έγγραφη συμφωνία με μέλος που δύναται να συμμετέχει σε πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος για την κάλυψη οποιασδήποτε χρεωστικής τους θέσης στο τέλος της ημέρας ή να τηρούν λογαριασμό χρεογράφων σε κεντρικό αποθετήριο τίτλων και υπόκεινται σε χρονικό περιορισμό χρήσης ρευστότητας ή το ποσό της ενδοημερήσιας πίστωσης να υπόκειται σε ανώτατο όριο.

B) στα εποπτευόμενα πιστωτικά ιδρύματα που δεν δύνανται να συμμετέχουν σε πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και / ή δεν έχουν πρόσβαση στην πάγια διευκόλυνση της οριακής χρηματοδότησης.

Γ) στους εποπτευόμενους από αρμόδιες αρχές φορείς που παρέχουν υπηρεσίες συμψηφισμού και διακανονισμού με τον όρο ότι η χορήγηση πίστωσης κατά τη διάρκεια της ημέρας έχει την έγκριση του ΔΣ της ΕΚΤ.

Για κάθε μέλος του Συστήματος διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια της ημέρας όριο διακανονισμού που χρησιμεύει σαν κριτήριο για το διακανονισμό των εντολών πληρωμής. Ισούται με το αλγεβρικό άθροισμα του πραγματικού υπολοίπου του λογαριασμού διακανονισμού του μέλους και της αξίας που έχει παρασχεθεί ως ασφάλεια στην ΤΕ ή / και σε άλλες εθνικές κεντρικές τράπεζες μέσω του CCBM καθώς και με τους μηχανισμούς διασύνδεσης συστημάτων διακανονισμού τίτλων στην ΕΕ τα οποία πληρούν τους όρους του Ευρωσυστήματος και τα οποία έχει αξιολογήσει σαν αποδεκτά η ΕΚΤ. Ενδοημερήσια πίστωση δεν χορηγείται σε μέλη που συμμετέχουν εξ αποστάσεως.

Η δημιουργία χρεωστικού υπολοίπου στον τρεχούμενο λογαριασμό, για τη διενέργεια πληρωμών κατά τη διάρκεια της ημέρας, επιτρέπεται μόνο μετά την ενεχύραση υπέρ της ΤΕ αποδεκτών τίτλων ή τη μεταφορά τους σε αυτή μέσω συμφωνιών επαναγοράς. Οι τίτλοι σε λογιστική μορφή δεσμεύονται μέσω του Συστήματος Παρακολούθησης

Συναλλαγών επί τίτλων με Λογιστική Μορφή (άυλοι τίτλοι). Στις ενδοημερήσιες υπεραναλήψεις με παροχή ασφάλειας δεν λογίζεται τόκος.

- **Βελτιστοποίηση** μπορεί να γίνει οποιαδήποτε χρονική στιγμή στη διάρκεια της ημέρας κατά την κρίση της ΤΕ πριν από τις 19.00 ώρα Ελλάδος και οπωσδήποτε στις 09.00 και στις 15.00 σε κανονικές συνθήκες λειτουργίας.

- Κατά την οριστικοποίηση των διαδικασιών κλεισίματος της εργάσιμης ημέρας (υπό κανονικές συνθήκες μέχρι τις 19.30) κάθε χρεωστική θέση στους λογαριασμούς διακανονισμού των μελών **μετατρέπεται αυτόματα σε οριακή χρηματοδότηση μιας ημέρας**. Μέλη με πιστωτική θέση κατά το κλείσιμο του Συστήματος δύνανται να χρησιμοποιήσουν την πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων της ΤΕ. Τα πιστωτικά υπόλοιπα στο λογαριασμό διακανονισμού κατά την οριστικοποίηση των διαδικασιών κλεισίματος της ημέρας συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των ελάχιστων υποχρεωτικών δεσμεύσεων. Αυτό που πρέπει να τονισθεί είναι ότι με την είσοδο της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ επιτρέπεται και η χρηματοδότηση μιας ημέρας για το κλείσιμο των χρεωστικών θέσεων.

- Αποζημίωση σε περίπτωση δυσλειτουργίας του TARGET

Η ΕΚΤ με την Κατευθυντήρια Γραμμή (Κ.Γ) της 4-4-2003 τροποποίησε την Κ.Γ 2001/3 όπως αυτή είχε τροποποιηθεί στις 27-2-2002. Στο εξής ο μηχανισμός αποζημίωσης του TARGET θα πρέπει να ενσωματωθεί, υπό μορφή κοινού κανόνα εφαρμοζομένου σε κάθε εθνικό Σύστημα Διακανονισμού σε Συνεχή Χρόνο (ΣΔΣΧ), σε χωριστό άρθρο της κατευθυντήριας γραμμής σχετικά με το σύστημα TARGET και όχι σε άρθρο που καθορίζει τα ελάχιστα κοινά χαρακτηριστικά των εθνικών ΣΔΣΧ. Η νέα Κ.Γ, που ισχύει από 1/7/2003, προβλέπει τα εξής:

A) Ο μηχανισμός αποζημίωσης του συστήματος TARGET εφαρμόζεται σε όλα τα εθνικά ΣΔΣΧ και στο μηχανισμό πληρωμών της ΕΚΤ (EPM). Τίθεται στη διάθεση όλων των μελών του συστήματος TARGET που υπάγονται, συμπεριλαμβανομένων των μελών του συστήματος TARGET που υπάγονται σε εθνικά ΣΔΣΧ μη συμμετεχόντων κρατών μελών τα οποία δεν αποτελούν αντισυμβαλλόμενους σε πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και των μελών του συστήματος TARGET που υπάγονται σε εθνικά ΣΔΣΧ μη συμμετεχόντων κρατών μελών, αναφορικά με όλες τις πραγματοποιούμενες μέσω του συστήματος εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές. Ο μηχανισμός αποζημίωσης δεν εφαρμόζεται σε πελάτες του EPM.

B) Ο μηχανισμός αποζημίωσης δεν εφαρμόζεται όταν η δυσλειτουργία του TARGET οφείλεται σε εξωτερικά γεγονότα που δεν δύνανται να ελεγχθούν από το ΕΣΚΤ ή σε βλάβη τρίτου, εκτός του χειριστού του εθνικού ΣΔΣΧ στο οποίο εκδηλώθηκε η δυσλειτουργία. Το Δ.Σ της ΕΚΤ δύνανται να αποφασίσει διαφορετικά σε αυτές τις περιπτώσεις.

Γ) Οι προσφορές αποζημίωσης αποτελούν τη μόνη αποζημίωση που χορηγεί το ΕΣΚΤ. Δεν αποκλείεται η δυνατότητα των μελών να προσφύγουν σε άλλα νομικά μέσα προκειμένου να διεκδικήσουν αποζημίωση. Εάν όμως αποδεχθούν την προσφορά αποζημίωσης του συστήματος συμφωνούν αμετακλήτως σε παραίτηση από κάθε άλλη αξίωση η οποία μπορεί να προκύπτει με βάση την εθνική νομοθεσία..

Δ) Η αίτηση αποζημίωσης ορισμένου αποστέλλοντος μέλους του συστήματος TARGET λαμβάνεται υπόψη εφόσον σε περίπτωση δυσλειτουργίας δεν ολοκληρώθηκε η αυθημερόν επεξεργασία ορισμένης εντολής πληρωμής ή το εν λόγω μέλος αποδεικνύει ότι ενώ είχε την πρόθεση να εισαγάγει ορισμένη εντολή πληρωμής, αυτό κατέστη αδύνατο λόγω διακοπής της δυνατότητας αποστολής που σημειώνεται σε κάποιο εθνικό ΣΔΣΧ.

Ε) Η αίτηση αποζημίωσης ορισμένου λαμβάνοντος μέλους λαμβάνεται υπόψη εφόσον λόγω της δυσλειτουργίας δεν έλαβε ορισμένη πληρωμή και το εν λόγω μέλος έκανε χρήση της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης ή στην περίπτωση που δεν έχει πρόσβαση στην ανωτέρω χρηματοδότηση κατά το κλείσιμο των εργασιών του συστήματος TARGET σημειώθηκε χρεωστικό υπόλοιπο/παράταση της ενδοημερήσιας πίστωσης μέχρι την επόμενη ημέρα στο λογαριασμό ΣΔΣΧ τον οποίο τηρεί, ή αναγκάστηκε να δανεισθεί ποσά από την οικεία ΕθνΚΤ και η δυσλειτουργούσα ΕθνΚΤ ήταν η λαμβάνουσα ΕθνΚΤ ή η δυσλειτουργία εκδηλώθηκε τόσο αργά εντός της ημέρας που καθιστούσε εντελώς αδύνατη ή πρακτικώς ανέφικτη την πρόσβαση του λαμβάνοντος μέλους στη χρηματαγορά.

Z) Υπολογισμός αποζημίωσης:

Zα) Αποστέλλοντων μελών

Η προσφορά αποζημίωσης στην περίπτωση αυτή αποτελείται είτε αμιγώς από έξοδα διαχείρισης είτε από έξοδα διαχείρισης και τόκο. Τα **έξοδα διαχείρισης** ανέρχονται σε 100 ευρώ για την πρώτη εντολή πληρωμής η οποία δεν ολοκληρώθηκε την ημερομηνία επεξεργασίας, σε 50 ευρώ για κάθε μία από τις επόμενες 4 εντολές πληρωμής και 25 ευρώ για κάθε περαιτέρω εντολή πληρωμής που δεν ολοκληρώθηκε. Ο **τόκος**, σαν μέρος της αποζημίωσης, υπολογίζεται με εφαρμογή επιτοκίου (επιτόκιο αναφοράς) σε ημερήσια βάση, το οποίο είναι χαμηλότερο ανάμεσα στο επιτόκιο EONIA (μέσος δείκτης των επιτοκίων του ευρώ για τοποθετήσεις στη χρηματαγορά διάρκειας μιας ημέρας) και το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης, επί του ποσού της εντολής πληρωμής η επεξεργασία της οποίας δεν πραγματοποιήθηκε λόγω δυσλειτουργίας, για κάθε ημέρα της περιόδου που εκτείνεται από την ημερομηνία κατά την οποία εισήχθη ή αναμενόταν ότι θα εισαχθεί η εντολή πληρωμής στο σύστημα TARGET έως την ημερομηνία κατά την οποία ολοκληρώθηκε ή αναμενόταν ότι θα ολοκληρωθεί επιτυχώς η επεξεργασία της εντολής πληρωμής (περίοδος

δυσλειτουργίας). Κατά τον υπολογισμό του τόκου, ως συνιστώσα της αποζημίωσης, αφαιρείται από το ποσό της αποζημίωσης το προϊόν τυχόν κεφαλαίων που χρησιμοποιήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσβασης στη διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων (ή προκειμένου για μέλη του συστήματος TARGET που υπάγονται σε εθνικά ΣΔΣΧ συμμετεχόντων κρατών μελών που δεν αποτελούν αντισυμβαλλόμενους σε πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, οι τόκοι που ελήφθησαν λόγω της δημιουργίας πλεονάσματος κεφαλαίων στον οικείο λογαριασμό διακανονισμού, ή προκειμένου για μέλη του συστήματος TARGET που υπάγονται σε εθνικά ΣΔΣΧ μη συμμετεχόντων κρατών μελών, οι τόκοι που ελήφθησαν λόγω της δημιουργίας πρόσθετων πιστωτικών υπολοίπων στο τέλος της ημέρας στον οικείο λογαριασμό ΣΔΣΧ) Στην περίπτωση τοποθέτησης κεφαλαίων στην αγορά και χρησιμοποίησης αυτών για την εκπλήρωση υποχρεώσεων τήρησης ελάχιστων αποθεματικών, το μέλος δεν λαμβάνει αποζημίωση με τη μορφή του τόκου. Όσον αφορά αποστέλλοντα μέλη του συστήματος TARGET που υπάγονται σε εθνικά ΣΔΣΧ μη συμμετεχόντων κρατών μελών, τυχόν όρια σε ό,τι αφορά τόκους επί του συνολικού ποσού των καταθέσεων μίας ημέρας στους οικείους λογαριασμούς ΣΔΣΧ των εν λόγω μελών δεν λαμβάνονται υπόψη, στο βαθμό που το εν λόγω ποσό αποδίδεται στη δυσλειτουργία.

Zβ) Λαμβανόντων μελών

Η προσφορά αποζημίωσης στην περίπτωση αυτή αποτελείται **αποκλειστικά από τόκο**. Εφαρμόζεται η αναφερόμενη ανωτέρω μέθοδος υπολογισμού του τόκου με τη διαφορά ότι ο τόκος καθορίζεται με βάση τη διαφορά μεταξύ του επιτόκιου οριακής χρηματοδότησης και του επιτόκιου αναφοράς και υπολογίζεται επί του ποσού της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης που χρησιμοποιήθηκε λόγω της δυσλειτουργίας. Για τα λαμβάνονται μέλη του συστήματος που υπάγονται σε εθνικά ΣΔΣΧ συμμετεχόντων κρατών μελών που δεν αποτελούν αντισυμβαλλόμενους σε πράξεις νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και εθνικά ΣΔΣΧ μη συμμετεχόντων κρατών μελών, στο βαθμό που ορισμένο χρεωστικό υπόλοιπο ή η παράταση της ενδοημερήσιας πίστωσης μέχρι την επόμενη ημέρα ή η ανάγκη δανεισμού ποσών από την οικεία ΕθνΚΤ είναι δυνατόν να αποδοθούν στη δυσλειτουργία, το τμήμα κατά το οποίο το εφαρμοστέο επιτόκιο ποινής υπερβαίνει το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης δεν προσμετράται (ούτε λαμβάνεται υπόψη σε μελλοντικές περιπτώσεις παράτασης). Στην περίπτωση μελών του συστήματος υπαγόμενων σε εθνικά ΣΔΣΧ δεν λαμβάνεται υπόψη για τους σκοπούς της πρόσβασης στην ενδοημερήσια πίστωση ή/και της διαρκούς συμμετοχής στο οικείο εθνικό ΣΔΣΧ.

Η) Η αίτηση αποζημίωσης με τα απαραίτητα δικαιολογητικά υποβάλλεται στην ΕθνΚΤ στην οποία τηρείται ο λογαριασμός ΣΔΣΧ που χρεώθηκε ή πιστώθηκε ή που έπρεπε να πιστωθεί ή χρεωθεί, εντός δύο εβδομάδων από την ημερομηνία εκδήλωσης της δυσλειτουργίας. Κάθε πρόσθετη πληροφορία ή τεκμηρίωση που ζητά η ΕθνΚΤ παρέχονται εντός δύο εβδομάδων από τη διατύπωση του σχετικού αιτήματος. Το Δ.Σ της ΕΚΤ αξιολογεί όλες τις αιτήσεις, που αποστέλλουν οι ΕθνΚΤ, και αποφασίζει για την καταβολή ή μη αποζημίωσης. Η διαδικασία αξιολόγησης διεξάγεται εντός 12 το πολύ εβδομάδων εκτός εάν η ΕΚΤ αποφασίσει άλλως. Η δυσλειτουργούσα ΕθνΚΤ γνωστοποιεί στα ενδιαφερόμενα μέρη την απόφαση της ΕΚΤ. Σε περίπτωση προσφοράς αποζημίωσης και εντός 4 εβδομάδων από τη γνωστοποίηση, ο αιτών ή την απορρίπτει οπότε μπορεί να διεκδικήσει με άλλα νομικά μέσα τις αξιώσεις του ή την αποδέχεται υπογράφοντας τυποποιημένη επιστολή αποδοχής. Την αποζημίωση καταβάλλει η δυσλειτουργούσα ΕθνΚΤ. Επί της καταβαλλόμενης αποζημίωσης δεν λογίζονται τόκοι.

ΠΙΝΑΚΑΣ

Μηνύματα SWIFT που χρησιμοποιούνται στο σύστημα HERMES, για εγχώριες και διασυνοριακές εντολές πληρωμής σε ευρώ από 1-1-2001 (το μήνυμα MT100 αντικαθίσταται από το μήνυμα MT103) :

Τύπος Μηνύματος	Περιγραφή του μηνύματος	Αποστολή ή Λήψη
MT100	Εντολή πληρωμής πελάτη	Λήψη
MT103	Απλή μεταφορά πίστωσης πελάτη	
MT202	Εντολή πληρωμής πιστωτικού ιδρύματος	
MT900	Επιβεβαίωση χρέωσης	Αποστολή
MT199 MT299	Ελεύθερο κείμενο-ενημέρωση μετά από διασυννοριακή εντολή	Αποστολή
MT910 και MT100 ή MT910 και MT103 Ή MT910 και MT202/MT299	Ειδοποίηση πίστωσης (επιβεβαίωση πίστωσης και μεταφορά πίστωσης). Ειδοποίηση πίστωσης (επιβεβαίωση πίστωσης και απλή μεταφορά πίστωσης πελάτη) Ειδοποίηση πίστωσης (επιβεβαίωση πίστωσης και μεταφορά πιστωτικού ιδρύματος)	Αποστολή Αποστολή
MT199 MT299	Ελεύθερο κείμενο-Ειδοποίηση απόρριψης	Αποστολή
MT941	Αναφορά υπολοίπου-πληροφόρηση μετά την πρώτη παύση	Αποστολή
MT950	Μήνυμα κατάστασης - πληροφόρηση μετά τη δεύτερη παύση	Αποστολή
MT999	Γενικοί σκοποί-επιπλέον πληροφορίες μετά τη δεύτερη παύση	Αποστολή
MT192 MT292	Εντολή ανάκλησης	Λήψη
MT196 MT296	Απάντηση-επιβεβαίωση ανάκλησης ή απόρριψη εντολής ανάκλησης	Αποστολή
MT195 MT295	Εντολή έρευνας	Λήψη
MT196 MT296	Απάντηση-επιβεβαίωση έρευνας ή απόρριψη εντολής έρευνας	Αποστολή
MT920	Αίτηση για υπόλοιπο	Λήψη
MT941	Πληροφόρηση υπολοίπου	Αποστολή
MT910	Ειδοποίηση πίστωσης μετά από αντιστροφή επιβεβαίωσης πίστωσης	Αποστολή
MT199 MT299	Ελεύθερο κείμενο-γενικό κλειδαριθμημένο μήνυμα	Αποστολή/λήψη
MT999	Ελεύθερο κείμενο-γενικό μήνυμα	Αποστολή/λήψη